

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

Glasbena šola

Izobraževalni program: Glasba

Predmet: POZAVNA

Učni načrt

Ljubljana 2022

POZAVNA

Učni načrt

Izobraževalni program GLASBA, GLASBENA ŠOLA

Dopolnitve (2021) učnega načrta za predmet pozavna v poglavju 5.1 (Minimalni standardi znanja) so pripravili: Marko Možina (vodja delovne skupine za trobila), David Kajič, Andrej Karba in Franc Arh

Uredili: mag. Ivan Florjanc, dr. Branka Rotar Pance, Magdalena Međeral

Jezikovni pregled: Mira Turk Škraba

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. Simona Kustec

Za zavod: dr. Vinko Logaj

Objava na spletnih naslovih:

<https://www.gov.si/teme/programi-v-glasbenem-izobrazevanju/>

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Glasbena-sola/Ucni-nacrti/Posodobljeni-ucni-nacrti/UN_pozavna_GS_posodobljeni.pdf

Prva spletna izdaja

Ljubljana 2022

Posodobljeni učni načrt za predmet pozavna v izobraževalnem programu Glasba je Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje določil na 218. seji dne 16. 12. 2021.

Izobraževalne programe Predšolska glasbena vzgoja, Glasbena pripravnica in Plesna pripravnica ter učne načrte, ki jih je določil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na 49. seji dne 11. 4. 2002, je sprejel pristojni minister za izobraževanje in so bili objavljeni v Uradnem listu RS št. 45/02. Izobraževalna programa Glasba in Ples ter učne načrte, ki jih je določil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na 56. seji dne 20. 3. 2003, je sprejel pristojni minister za izobraževanje in so objavljeni v Uradnem listu RS št. 55/03. Dopolnjeni predmetnik in učne načrte za program Glasba, ki jih je določil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na 127. seji dne 19. 11. 2009, je sprejel pristojni minister za izobraževanje in so objavljeni v Uradnem listu RS št. 11/10.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI](https://www.cobiss.si/)-ID [93866499](https://www.cobiss.si/record/93866499)

ISBN 978-961-03-0601-6 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

Sestavljavci izobraževalnih programov in učnih načrtov

Izobraževalni program Glasba

Je pripravila Nacionalna komisija za vsebinsko prenovu glasbenega šolstva v sestavi: red. prof. dr. Primož Kuret – predsednik, mag. Franci Okorn – namestnik predsednika in člani mag. Dimitrij Beuermann, Tomaž Buh, Anton Gorjanc, Marija Gregorc, Zdravko Hribar, mag. Ivan Marin, Matej Selan, Viktor Zadnik in Marjetka Loborec (strokovna tajnica).

Člani nacionalne komisije so bili tudi koordinatorji razširjenih predmetnih skupin za godala in brenkala, pihala, trobila in tolkala, inštrumente s tipkami in petje, orkester in komorno igro ter nauk o glasbi in solfeggio.

Učne načrte za predmete: violina, viola, violončelo, kontrabas, flavta, oboa, klarinet, fagot, saksofon, rog, trobenta, pozavna, tuba in druga konična trobila, tolkala, petje, klavir, harmonika, orgle, kitara, harfa, kljunasta flavta, diatonična harmonika, citre, tamburice, orkester, komorna igra ter nauk o glasbi in solfeggio so na podlagi učnih načrtov za glasbene šole, ki jih je sprejel Strokovni svet za vzgojo in izobraževanje SR Slovenije dne 27. 9. 1979 oziroma 16. 4. 1992 (orgle), pripravili: Draga Ažman, Kristina Babič, Martin Bajde, Marcos Bajuk, Jože Balažič, Volodja Balžalorsky, Renata Bauer, Dalibor Bernatovič, Vlasta Bezjak, Andžela Blažeka, Željko Bradič, Tatjana Šporar Bratuž, Jernej Brence, Ksenija Trotovshek Brlek, Sonja Cigan, Bojan Cvetrežnik, Matjaž Drevenšek, Boris Dvoršak, Maja Gogala Dvoršak, Tatjana Dvoršak, Darinka Fabiani, Mateja Ferenčak, Simona Fisher, Marija Feguš Friedl, Cita Galič, Slavko Goričar, Drago Gradišek, Jelka Grafenauer, Jožica Grebenšek, Hinko Haas, Tomaž Habe, Karmen Hlade, Žarko Ignjatović, Jakob Ivan, Jasenka Jelačić, Lučka Joksič, Marinka Kukec Jurič, Ileana Bratuž Kacjan, Janja Kipič, Mateja Prem Kolar, Albert Kolbl, Jolanda Korat, Ruda Ravnik Kosi, Polona Kovač, Eva Kranjčan, Marija Kregar, mag. Igor Krivokapič, Dragutin Križanič, Peter Kruder, Karel Leskovec, Venčeslav Lenarčič, Boštjan Lipovšek, Andrej Lorber, Matija Lorenz, Tomaž Lorenz, Zoran Lupinc, Majda Lužnik, Svetlana Marinković, Lidija Maletič, Zdenka Kristl Marinič, Zoran Marković, Milivoj Matković, Marjetka Minič, Peter Napret, Jerko Novak, dr. Breda Oblak, Marija Okoliš, Igor Oulokin, dr. Branka Rotar Pance, Lidija Pavlica, Barbara Pibernik, Tomaž Plahutnik, Darij Pobega, Metka Podpečan, Saša Potisk, Robert Prednik, Bronka Prinčič, mag. Majda Zaveršnik Puc, Dušan Remšak, Vildana Repše, Božo Rogelja, Ivanka Ropas, Vita Gregorc Rošker, dr. Janja Črčinovič Rozman, Miro Saje, Barbara Sevšek, Doroteja Cestnik Spasić, Robert Stanič, Robert Stopar, Dušanka Stražar, Marjan Stropnik, Vesna Stropnik, Zlatko Špoljar, Franc Štuhec, Dolores Šturman, Borivoj Šurbek, Milan Švagan, Damir Tkavc, Metod Tomac, Miro Tomšič, Mile Trampuš, Mojca Tratar, Vojko Trnjek, Mojca Volavšek, Fanika Vošnjak, Oto Vrhovnik, Nina Venier Zalokar, mag. Ema Zapušek, Janez Zavec, Ivana Ziherl, Blaž Zupan, Stanko Žagar, Lidija Žefran, Andreja Žel, Nikolaj Žličar in Franc Žugelj.

Jezikovni pregled: Janko Potrata

Dopolnjeni predmetnik in učne načrte v izobraževalnem programu Glasba, ki jih je na 127. seji dne 19. 11. 2009 določil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje, je pripravila Nacionalna komisija za glasbeno šolstvo v sestavi: Drago Arko – predsednik, mag. Tomaž Faganel, mag. Ivan Florjanc, Marija Gombač, Primož Malavašič, Matej Selan, dr. Dragica Žvar, Januš Rasiewicz, Mateja Valič Presetnik, Tomaž Buh, Marija Gregorc, Zdravko Hribar in Anton Savnik.

V razširjenih predmetnih skupinah za posamezna področja pa so sodelovali še: Franc Žugelj, Miro Saje, Matjaž Jevšnikar, Drago Gradišek, Albert Kolbl, Igor Krivokapič, Matej Zupan, Božo Rogelja, Slavko Goričar, Matjaž Drevenšek, Milan Švagan, Martin Bajde, Miro Tomšič, Vildana Repše, Mile Kosi in Kristian Kolman.

Jezikovni pregled: Mira Turk Škraba

Izobraževalna programa Predšolska glasbena vzgoja in Glasbena pripravnica

Je pripravila Nacionalna komisija za vsebinsko prenovu glasbenega šolstva v sestavi: red. prof. dr. Primož Kuret – predsednik, mag. Franci Okorn – namestnik predsednika in člani mag. Dimitrij Beuermann, Tomaž Buh, Anton Gorjanc, Marija Gregorc, Zdravko Hribar, mag. Ivan Marin, Matej Selan, Viktor Zadnik in Marjetka Loborec (strokovna tajnica).

Učne načrte so pripravili:

Marija Gregorc, dr. Barbara Sicherl - Kafol, Anton Gorjanc, Marija Okoliš in Irena Rigo.

Izobraževalna programa Plesna pripravnica in Ples

Je pripravila Nacionalna komisija za vsebinsko prenovu glasbenega šolstva v sestavi: red. prof. dr. Primož Kuret – predsednik, mag. Franci Okorn – namestnik predsednika in člani mag. Dimitrij Beuermann, Tomaž Buh, Anton Gorjanc, Marija Gregorc, Zdravko Hribar, mag. Ivan Marin, Matej Selan, Viktor Zadnik in Marjetka Loborec (strokovna tajnica).

Učne načrte so pripravili:

Balet: Matej Selan, Iko Otrin in Vlasta Veselko,

Sodobni ples: Jana Kovač Valdes, Ana Vovk Pezdir, Petra Pikalo in Vlasta Veselko,

Plesna pripravnica: Matej Selan, Jana Kovač Valdes, Alenka Tomc in Iko Otrin.

Dopolnitve učnih načrtov (minimalne standarde znanja in didaktična priporočila za doseganje minimalnih standardov znanja) ter Znanja izvajalcev za programe Predšolska glasbena vzgoja, Glasbena pripravnica, Plesna pripravnica, Glasba in Ples, ki jih je določil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na 218. seji dne 16. 12. 2021, je pripravila Nacionalna komisija za glasbeno šolstvo v sestavi: red. prof. mag. Ivan Florjanc – predsednik, Drago Arko, dr. Dimitrij Beuermann, Magdalena Međeral, Helena Meško, Helena Valerija Krieger, Marko Možina, Dejan Prešiček, dr. Nejc Sukljan in Boris Štih.

Jezikovni pregled: Mira Turk Škraba

Kazalo vsebine

1 OPREDELITEV PREDMETA.....	5
2 SPLOŠNI CILJI PREDMETA	5
3 OPERATIVNI CILJI PREDMETA – DEJAVNOSTI.....	6
4 OPERATIVNI CILJI PREDMETA – VSEBINE	8
5 STANDARDI ZNANJA	16
5.1 MINIMALNI STANDARDI ZNANJA	16
6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	19
7 IZVEDBENI STANDARDI IN NORMATIVI	20

1 OPREDELITEV PREDMETA

Pozavna izvira iz Azije in spada med najstarejše inštrumente nasploh. Dokazano je, da je pratip obstajal že v predzgodovinski dobi. Hebrejci so ga imenovali hazozeroth, Indusi karana in Rimljani bucina oz. tuba directa. Uporabljali so jo v religiozne namene in pri vojaških slovesnostih.

Domovini sodobne pozavne sta Italija in Nemčija. To dokazujeta obe imeni: trombon, kar po italijansko pomeni velika tuba, in pozavna, ki izvira iz različic staronemškega imena za trobento: busine, busune, busaune, posaune.

S svojim genialno preprostim mehanizmom na poteg se zdi, da so jo do zdajšnje oblike razvili že v 15. st. ali še prej. Prvi dokazi o obstoju srednjeveške, nato renesančne pozavne so nekje iz leta 1460. Nastala je iz trobente, na kakršno so igrali potujoči glasbeniki minstrelji, in hitro našla prostor v cerkveni glasbi, saj je bila s svojo zvonkostjo zanjo zelo primerna. Vrh je glasba za pozavno dosegla okrog leta 1600 v Benetkah v čudovitih canzonah, ki jih je za cerkev sv. Marka pisal Giovanni Gabrieli.

Danes so v uporabi altovska, tenorska in basovska pozavna; tu in tam tudi kontrabasovska pozavna.

2 SPLOŠNI CILJI PREDMETA

Učenci:

- se oblikujejo v vsestransko razvito osebnost s pozitivnim odnosom do dela, umetnosti in potrebe po izpopolnjevanju in razvoju,
- razvijajo glasbeno kulturo in smisel za glasbo,
- prebujajo interes in ljubezen do glasbe in glasbenega izražanja,
- vzpostavljajo naravne vezi razvoja umetniškega mišljenja, sluha ob spoznavanju zakonitosti glasbenega izraza in glasbenih oblik ob pomoči tehnike,
- pridobivajo motorične spretnosti in veščine, potrebne za izvajanje in zapisovanje glasbe,
- razvijajo natančne ritmične predstave,
- se navajajo na samonadzor in nadzor zvoka,
- razvijajo analitično obvladovanje notnega teksta,
- se usposablajo za samostojno delo in nadaljnje glasbeno izobraževanje,
- se usposablajo za samostojno izvajanje glasbenih del in igranje v komornih skupinah ter orkestrih.

3 OPERATIVNI CILJI PREDMETA – DEJAVNOSTI

Učenci:	NIŽJA STOPNJA		VIŠJA STOPNJA
	1. in 2. razred	3., 4., 5. in 6. razred	7. in 8. razred
igrajo na pozavno;	<ul style="list-style-type: none"> spoznajo pozavno in njene značilnosti (preponsko dihanje), usklajujejo jezik s potegom desne roke, igrajo krajše skladbe, igrajo preprostejše etude, igrajo lestvice in akorde, učijo se igranja z lista, učijo se igranja na pamet; 	<ul style="list-style-type: none"> igrajo zahtevnejše skladbe, igrajo durove in molove lestvice, po možnosti v dveh oktavah z akordi, igrajo zahtevnejše etude, igrajo z lista, igrajo po slušni zaznavi, igrajo na pamet; 	<ul style="list-style-type: none"> igrajo zahtevne skladbe, razvijejo igro z lista, igrajo na pamet, igrajo v različnih glasbenih sestavih, igrajo lestvice čez dve oktavi razloženo, spoznajo tenorski ključ, igrajo zahtevnejše etude, igrajo že ciklične skladbe;
solfedžirajo;	<ul style="list-style-type: none"> pojejo skladbe, ki jih igrajo, v mislih štejejo dobe (lahko s pomočjo metronoma), natančno upoštevajo trajanje tonov; 	<ul style="list-style-type: none"> pojejo skladbe, ki jih igrajo, štejejo dobe – metronom, natančno upoštevajo trajanje tonov, pojejo zahtevne intervale v etudah; 	<ul style="list-style-type: none"> pojejo skladbe, ki jih igrajo, štejejo dobe s pomočjo metronoma, natančno upoštevajo trajanje tonov, pojejo zahtevne intervale;
oblikujejo zvok;	<ul style="list-style-type: none"> učijo se postavitve maske in vibracije ustnic, povezujejo tone v skupine, uporabijo preproste dinamične kontraste (glasno, tiho), učijo se prepričevanja tonov (uporaba vokalov), uporabijo artikulacijo (legato, non legato, staccato); 	<ul style="list-style-type: none"> uporabijo dinamične kontraste (p, mp, mf, f), hitreje prepričujejo (fleksibilnost), uporabijo legato, non legato in staccato artikulacijo; 	<ul style="list-style-type: none"> razvijejo vse tehnične prvine (fleksibilnost, dvojni-trojni jezik), nadzorujejo trajanje in kvaliteto tona (jakost, barva), hitreje prepričujejo – Colin, Schlossberg, uporabijo artikulacijo vseh vrst, širijo dinamični razpon;
igrajo v skupini;	<ul style="list-style-type: none"> igrajo dvoglasne skladbe ob učiteljevi spremljavi in obrnjeno; 	<ul style="list-style-type: none"> navadijo se na skupinsko igro z lažjimi skladbami; 	<ul style="list-style-type: none"> igrajo zahtevne skladbe v različnih zasedbah;
ustvarjajo;	<ul style="list-style-type: none"> poslušajo posnetke svojega igranja; 	<ul style="list-style-type: none"> poslušajo posnetke svojega igranja in igranja drugih; izvajajo lastne skladbe; 	<ul style="list-style-type: none"> uporabijo sodobne učne pripomočke (video, računalnik, gramofon, vokman, kasetofon);
spoznavajo, ocenjujejo in vrednotijo glasbo.	<ul style="list-style-type: none"> razumejo preprosto notno sliko, praktično uporabljajo elemente glasbene teorije, 	<ul style="list-style-type: none"> praktično uporabijo elemente glasbene teorije, poglobijo občutek za tempo in dinamiko, 	<ul style="list-style-type: none"> praktično uporabijo elemente glasbene teorije, poglobijo občutek za tempo, dinamiko ...

	<ul style="list-style-type: none"> • spoznavajo osnovne značilnosti zvoka (višina, trajanje, barva, jakost), • povezujejo tone v skupine prek motivov, fraz in period do eno-, dvo- in tridelnih pesemskih oblik, • poznajo dele pozavne in njihove funkcije, • razlikujejo značaje skladb (veselo, otožno, šaljivo, razigrano), • prepoznajo razlike med grobim in kultiviranim igranjem. 	<ul style="list-style-type: none"> • spoznajo nove glasbene oblike, • poznajo zgodovinski razvoj inštrumenta, • ocenijo lastne izvedbe (nastopi) in razvijejo kritičen odnos do svojega igranja, • ob poslušanju drugih primerjajo svoje znanje, • razvijejo pozitivni tekmovalni duh, • spoznajo zgodovinski razvoj glasbe na Slovenskem – seznanijo se z lažjimi skladbami slovenskih avtorjev. 	<ul style="list-style-type: none"> • sistematično zaokrožijo in uporabijo vsa pridobljena znanja, • spoznajo altovsko in basovsko pozavno, • spoznajo različne načine zapisovanja tonov (tenorski ključ), • poglobijo poznavanje inštrumenta, • oblikujejo merila vrednotenja glasbe s primerjavo lastnih skladb z drugimi (nastopi drugih učencev, koncerti, avdio- in videoposnetki), • izkustveno, razumsko in čustveno ocenijo in ovrednotijo izvajano glasbo, • spoznajo zahtevnejše skladbe slovenskih in drugih evropskih avtorjev.
Dodatni pouk	Intenzivnejše razvijanje tehničnih in muzikalnih prvin do stopnje celovitega uresničevanja ciljev in brezhibnega obvladovanja vsebin, predpisanih za posamezni razred oziroma stopnjo izobraževanja.		

4 OPERATIVNI CILJI PREDMETA – VSEBINE

1. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine ter teoretične vsebine:

- drža telesa,
- preponsko dihanje,
- naravna drža telesa in pozavne,
- nastavek (napetost mišic, spodnja ustnica),
- vodenje in oblikovanje lepega in naravnega tona,
- vibracija ustnic,
- igranje na ustnik (non press),
- jezik – zastavek,
- vaje za intonacijo,
- legato, non legato, staccato in kombinirana igra,
- dinamika, agogika in fraziranje.

Lestvice:

- igrajo durove lestvice po možnem obsegu,
- prvi ton nastavljajo na zlog »pu«.

Šole – metode:

- Rolf Handrow: Šola za začetnike (Posavnschule für Anfänger, Pro musica Verlag Leipzig),
- Peter Wastall: Learn as you Playtrombone & Euphonium (Boosey & Hawkes).

Skladbe:

- album skladb za začetnike (čelo) in skladbe s klavirsko spremljavo iz predlaganih šol.

Opombe:

Poleg že navedenih šol – metod, etud, skladb ipd., se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura.

2. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine ter teoretične vsebine:

- razvijajo tehniko igranja pozavne,
- igranje na ustnik (non press),
- ritmično berejo note,
- legato, non legato, staccato in kombinirana igra,
- naravna drža telesa in inštrumenta,
- nastavek (napetost mišic, spodnja ustnica),
- vodenje in oblikovanje lepega in naravnega tona,
- vibracija ustnic,
- jezik – zastavek,
- vaje za intonacijo,
- dinamika, agogika in fraziranje,
- prvi ton nastavljaajo na zlog »pu«.

Lestvice:

- igrajo durove in naravne molove lestvice s trozvoki.

Šole – metode:

- Rolf Handrow: Šola za začetnike (Posavnschule für Anfänger, Pro musica Verlag Leipzig), nadaljevanje,
- Peter Wastall: Learn as you Playtrombone & Euphonium (Boosey & Hawkes, nadaljevanje).

Skladbe:

- album skladb za začetnike (čelo) in skladbe s klavirsko spremljavo iz predlaganih šol.

Opombe:

Poleg že navedenih šol – metod, etud, skladb ipd., se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura.

Izpitne vsebine:

- durova in molova lestvica s trozvokom,
- dve etudi,
- ena skladbica s klavirsko spremljavo (na pamet).

Napredovanje:

Potrebni pogoj za prehod v drugo obdobje nižje stopnje je uspešno opravljen izpit za 2. razred.

3. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine ter teoretične vsebine:

- razvijajo obseg inštrumenta navzgor in navzdol,
- razvijajo fleksibilnost – prepihujejo alikvotne tone,
- spoznajo, razumejo in igrajo vsa notna trajanja in pavze v dvo-, tri- in štiričetrtinskem in osminkem taktovskem načinu,
- razumejo in izvajajo legato in non legato ter točno artikulacijo,
- obvladujejo dinamične prvine od pp do f, akcente in agogiko,
- igrajo v duetu in triu.

Lestvice:

- igrajo durove in naravne molove lestvice s trozvoki in septakordi, po možnosti čez dve oktavi, po različnih načinih, artikulacijah in hitrostih.

Šole – metode:

- R. Müller: Šola za pozavno, 1. del,
- Charles F. Gouse: Learn to play the trombone/baritone b. c. (By David Abt).

Skladbe:

- Šček: Ples,
- Šček: Moja ura,
- F. Schubert: Melody from Quartet – d-mol,
- L. B. Smith: Mignonette,
- V. Cook: Garnet,
- V. Cook: Emerald,
- J. Krieger: Menuett in Bouree.

Opombe:

Poleg že navedenih šol – metod, etud, skladb ipd., se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura.

Izpitne vsebine:

- durova in molova lestvica po možnem obsegu s trozvoki,
- dve etudi različnega karakterja (melodična, tehnična),
- ena skladba s klavirsko spremljavo (na pamet).

4. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine ter teoretične vsebine:

- razvijajo že naštete prvine iz tretjega razreda,
- spoznavajo slogovne posebnosti posameznih obdobij,
- gojijo visoko kulturo zvoka in osebni odnos do njega,
- razpravljajo o izvedenih skladbah.

Lestvice:

- durove in molove lestvice – nekatere že čez dve oktavi s trozvoki, dominantnimi septakordi in z zmanjšanimi septakordi,
- uvajanje v kromatično lestvico.

Šole – metode:

- R. Müller: Šola za pozavno, 2. del,
- Lafosse: Methode Comlette, 1. del,
- Slokar: Lestvice, 1. del,
- J. Porrett: Etude, 1–10.

Skladbe:

- P. Dubois: Suita,
- P. Gabaye: Complainte,
- W. A. Mozart: Pesem,
- R. Clerisse: Priere,
- J. Haydn: Andante,
- Hačaturjan: Andantino,
- J. Hasse: Dva plesa,
- J. S. Bach: Sarabande,
- G. F. Haendel: Largo,
- Pergolesi, Schubert, Blaževič, Gagnebin itd.

Opombe:

Poleg že navedenih šol – metod, etud, skladb ipd., se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura.

Izpitne vsebine:

- dve lestvici: durova in molova s pripadajočimi akordi in septakordi,
- dve etudi različnega karakterja,
- dve skladbi na pamet ob spremljavi klavirja.

5. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine ter teoretične vsebine:

- razvijajo tehniko igranja pozavne,
- izenačujejo kakovost zvoka v vseh registrih,
- dosegajo telesno pripravljenost, ki jim omogoča izenačeno kakovost igranja v daljšem časovnem obdobju,
- obvladujejo ritem dihanja,

- solfedžirajo tekst, ki ga igrajo,
- razumejo in spoznajo notne vrednosti do kvintole z istoimenskimi pavzami,
- spoznajo in obvladujejo alla breve ter nesimetrične taktovske načine,
- igrajo v šolskih in ljubiteljskih orkestrih.

Lestvice:

- durove in molove lestvice z razloženimi trozvoki, dominantnimi in zmanjšanimi septakordi čez dve oktavi,
- kromatična raba durovih lestvic in akordov.

Šole – metode:

- R. Müller: Šola za pozavno, 2. del (do konca),
- R. Müller: Tehnične vaje, 1. del,
- Lafosse: Methode Complete, 1. del (do konca),
- Bordogni: Melodične studije.

Skladbe:

- R. Muehlfeld: Romanza,
- C. Brown: Meditacije,
- F. Šramek: Suita,
- Matej: Elegija,
- Štuhec: Vesela skladba,
- Mendelssohn: Pesem,
- J. Haydn: Bourre.

Opombe:

Poleg že navedenih šol – metod, etud, skladb ipd., se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura.

Izpitne vsebine:

- dve lestvici: durova in molova čez dve oktavi s pripadajočimi akordi,
- dve etudi različnega karakterja,
- dve skladbi ob spremljavi klavirja (ena ciklična in ena slovenskega avtorja).

6. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine ter teoretične vsebine:

- razvijajo tehniko fleksibilnosti,
- uvajajo se v igranje dvojnega in trojnega staccata,
- solfedžirajo in po potrebi transponirajo tekst, ki ga igrajo,
- verodostojno obvladajo izvajanje različnih glasbenih slogov,
- igrajo v šolskih in ljubiteljskih orkestrih,
- seznanijo se s slogovnim izvajanjem trilčkov, okraskov in predložkov.

Lestvice:

- razložene durove lestvice s pripadajočimi akordi in septakordi,
- molove lestvice s trozvoki in zmanjšanimi septakordi čez dve oktavi,
- kromatična razložitev durovih lestvic, akordov in septakardov v počasnem tempu.

Šole – metode:

- R. Müller: Tehnične vaje, 1. del (do konca),
- Lafisse: Methode Complete, 2. del,
- Colin: Flexibilities.

Etude:

- F. Vobaron: 1–10,
- Bordogni: Melodične studije.

Skladbe:

- J. Štuhec: Scherzino,
- F. Lammy: Chorrall Varie,
- J. Franci: Suita,
- J. S. Bach: Sarabanda,
- Dewanger: Humoreska,
- Gallyard: Sonata,
- Jos. Nowakowsky: Concertino.

Opombe:

Poleg že navedenih šol – metod, etud, skladb ipd., se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura.

Izpitne vsebine:

- dve lestvici: durova in molova čez dve oktavi s pripadajočimi akordi,
- dve etudi različnega karakterja,
- dve skladbi na pamet ob spremljavi klavirja (ena ciklična in ena slovenskega avtorja).

Napredovanje

Za prehod na višjo stopnjo izobraževanja mora učenec na izpitu za 6. razred pozavne pokazati dobro obvladovanje vseh tehničnih in muzikalnih elementov igre in pridobiti pozitivno mnenje izpitne komisije.

7. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine ter teoretične vsebine:

- poglobljajo se v igranje dvojnega in trojnega staccata,
- solfedžirajo in po potrebi transponirajo tekst, ki ga igrajo,
- izvajajo različne glasbene sloge,
- širijo solistični in orkestrski repertoar,
- igrajo v šolskih in ljubiteljskih orkestrih,
- poglobljajo znanje s slogovnim izvajanjem trilčkov, okraskov in predložkov.

Lestvice:

- razložene durove lestvice s pripadajočimi akordi,
- molove lestvice z akordi,
- terce, kvarte, kvinte.

Šole – metode:

- R. Müller: Šola za pozavno, 3. del – tenorski ključ,
- R. Müller: Tehnične vaje, 2.del,
- J. B. Arban: Šola za pozavno,
- C. Colin: Flexibilities, Schlossberg.

Etude:

- C. Kopprasch: 1. del,
- M. Bordogni: Melodične studije,
- D. Gatti: Melodične etude (v violinskem ključu – učenci berejo v tenorskem ključu tako, da dodajo dva nižaja).

Skladbe:

- skladbe slovenskih avtorjev: Notna zbirka za solistična trobila in komorne skupine (Zveza primorskih glasbenih šol),
- Štuhec: Vesela skladba,
- S. Rahmaninov: Preludij,
- G. F. Händel: Largo,
- F. Chopin: Preludij,
- H. Purcell: Arija,
- F. Šramek: Suita.

Učitelj na tej stopnji intenzivneje dela z učencem orkestralno gradivo in komorno igro.

Opombe:

Poleg že navedenih šol – metod, etud, skladb ipd., se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura.

Izpitne vsebine:

- dve lestvici: durova razloženo s pripadajočimi akordi (trozvokom in dominantnim septakordom); molove: naravna, harmonična in melodična – čez dve oktavi,
- dve etudi različnega karakterja,
- ena skladba slovenskega avtorja,
- ciklična skladba. Vse skladbe je treba igrati ob spremljavi klavirja (na pamet).

8. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine ter teoretične vsebine:

- razvijajo tehniko fleksibilnosti,
- uvajajo se v igranje dvojnega in trojnega staccata,
- solfedžirajo in po potrebi transponirajo tekst, ki ga igrajo,
- izvajajo različne glasbene sloge,
- širijo solistični in orkesterski repertoar,
- igrajo v šolskih in ljubiteljskih orkestrih,
- seznanjajo se s slogovnim izvajanjem trilčkov, okraskov in predložkov.

Lestvice:

- razložene durove lestvice s pripadajočimi akordi,
- akordično razložene po stopnjah (R. Müller: Tehnične vaje, 2. del, vaja b),
- terce, kvarte, kvinte in oktave.

Šole – metode:

- R. Müller: Šola za pozavno, 3. del – tenorski ključ,
- R. Müller : Tehnične vaje, 2. del (po možnosti na pamet),
- Lafosse: Methode Complete.

Etude:

- C. Kopprasch: Etude,
- J. B. Arban: Šola za pozavno,
- M. Bordogni: Melodične studije,
- D. Gatti: Melodične etude.

Skladbe:

- slovenske skladbe iz Notne zbirke za solistična trobila in komorne skupine (Zveza primorskih glasbenih šol),
- Štuhec: Scherzino in Groteska,
- V. Lovec: Recitativ in Aria,
- P. M. Dubois: Cortège,
- R. Clèrisse: Thème de Concours,
- L. van Beethoven: Adeleide, Jørgensen, op. 21: Romanca,
- J. Gardner: Romanca (for James Edwards),
- J. S. Bach: Arioso (iz klavirskega koncerta v f-molu).

Opombe:

Poleg že navedenih šol – metod, etud, skladb ipd., se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura.

Izpitne vsebine:

- dve lestvici: durova in molova čez dve oktavi s pripadajočimi akordi,
- dve etudi različnega karakterja,
- ena skladba slovenskega avtorja,
- ciklična skladba ob spremljavi klavirja (na pamet).

5 STANDARDI ZNANJA

Standardi znanja so vezani na operativne cilje in vzorce literature za posamezni razred; ob koncu šolskega leta jih preverjamo z izpitnim nastopom.

Dosežke opredeljujemo in ocenjujemo po treh komponentah razvoja učenčevih sposobnosti: sluha, glasbene predstave in ritma, ki se razvijajo vzporedno. Ob koncu nižje stopnje imajo učenci že razvito osnovno tehniko in postavitev tona. Pri izvedbah pokažejo poznavanje osnovnih teoretičnih znanj, kot je orientacija v notnem zapisu (taktovski način notne vrednosti od celinke do šestnajstinke, punktirane note, istoimenske pavze v četrtskem in osminkem taktovskem načinu). Igrajo tekoče durove in vse tri molove lestvice s trozvoki in četverozvoki po obsegu, ki je odvisen od posameznika. Obvladajo osnovna sredstva oblikovanja (dinamika, agogika in artikulacija). Tempo je počasen, vendar prilagojen značaju skladbe. Vse načrtovane vsebine se nadgrajujejo. Izvedba mora pokazati poznavanje in sposobnost fraziranja ter tudi že osnovne stilne posebnosti skladbe.

Višja stopnja pomeni prehod na zahtevno literaturo, kar pomeni tehnično brezhibno obvladovanje predvidene težavnosti. Izvedba mora biti logična in doživeta, približevati se je treba originalnemu tempu. Vse dosedanje naučene teoretične prvine morajo biti popolnoma obvladane v tehničnem smislu in podprte z ustreznimi slušnimi procesi. Vse komponente se morajo neprisiljeno prepletati in tvoriti čvrsto podlago za nadaljevanje šolanja z logično zaokrožitvijo vseh znanj in veščin.

5.1 MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

Minimalni standardi znanja opredeljujejo dosežke učenca, ki jih izkazuje za oceno zadostno (2). Vključujejo obseg in kakovost znanj, spretnosti in veščin, ki jih v skladu z operativnimi cilji (dejavnosti in vsebine) v učnem načrtu predmeta pozavna učenec razvija med šolskim letom in izkaže ob koncu šolskega leta ter so nujno predznanje za nadaljnje učenje v naslednjem razredu.

Za minimalni standard učenci izvajajo skladbe iz notnega zapisa, z nekaterimi pomanjkljivostmi v artikulaciji, dinamiki, poudarkih ipd., v počasnejšem tempu od zahtevanega, a s povečini natančnimi tonskimi višinami in ritmom. Število napak ni tolikšno, da bi preprečevalo nemoteno slušno spremljanje skladbe, osnovni obris skladbe je kljub manjši jasnosti ali natančnosti izvajanja še vedno prepoznaven.

1. razred

Učenec še zadovoljivo:

- pozna pozavno in njeno zgradbo, njene najosnovnejše zvočne možnosti ter vzdrževanje in higieno glasbila;
- pozna ter obvlada pravilno držo telesa in glasbila, pravilen vdih in izpih ter osnove vodenja tona;
- obvlada osnove legato in non legato igre;
- pozna in uporablja osnovne glasbene oznake ter izvede preproste skladbe.

2. razred

Učenec še zadovoljivo:

- obvlada pravilno držo telesa in glasbila, dihanje s prepono ter pravilen vdih in izpih;
- obvlada pravilen nastavek ter osnove pravilnega vodenje in oblikovanja tona;
- razlikuje in izvaja tone v različnih zvočnih jakostih;
- pozna osnovne ritmične vzorce;
- spreminja tonske višine s pomočjo vokalov (A–E–I);

- igra preproste skladbe in kratke etude iz literature, navedene v operativnih ciljih predmeta, ali iz druge ustrezne literature po izboru učitelja.

3. razred

Učenec še zadovoljivo:

- vodi in oblikuje ton ter obvlada pravilno držo telesa;
- igra v razširjenem tonskem obsegu;
- razume in uporablja osnovne načine artikulacije;
- prepihuje osnovne alikvote v počasnem tempu s pomočjo vokalov;
- ponovi po slušni zaznavi zelo enostavne ritmično-melodične vzorce;
- igra lažje skladbe in kratke etude iz literature, navedene v operativnih ciljih predmeta, ali iz druge ustrezne literature po izboru učitelja.

4. razred

Učenec še zadovoljivo:

- vodi in oblikuje ton ter obvlada pravilno držo telesa;
- igra v razširjenem tonskem obsegu navzgor in navzdol;
- igra v različnih artikulacijskih načinih;
- obvlada osnove dinamike in agogike;
- fleksibilno igra (prepihava alikvote) navzgor in navzdol;
- ponovi po slušni zaznavi enostavne ritmično-melodične vzorce;
- igra lažje skladbe in krajše etude iz literature, navedene v operativnih ciljih predmeta, ali iz druge ustrezne literature po izboru učitelja.

5. razred

Učenec še zadovoljivo:

- vodi in oblikuje ton ter obvlada pravilno in naravno sproščeno držo telesa;
- igra v razširjenem tonskem obsegu navzgor in navzdol;
- igra v različnih artikulacijskih načinih in različnih tempih;
- fleksibilno igra (prepihava alikvote) navzgor in navzdol v hitrejšem tempu;
- obvlada različne ritmične vzorce;
- ponovi po slušni zaznavi nekoliko zahtevnejše ritmično-melodične vzorce;
- igra lažje skladbe in etude iz literature, navedene v operativnih ciljih predmeta, ali iz druge ustrezne literature po izboru učitelja.

6. razred

Učenec še zadovoljivo:

- vodi in oblikuje ton ter obvlada pravilno in naravno sproščeno držo telesa;
- igra v razširjenem tonskem obsegu navzgor in navzdol;
- igra v različnih artikulacijskih načinih in hitrejših tempih;
- fleksibilno igra (prepihava alikvote) navzgor in navzdol v hitrejšem tempu;
- ponovi po slušni zaznavi kompleksnejše ritmično-melodične vzorce;
- igra enostavne skladbe *à vista*;
- igra lažje skladbe in etude iz literature, navedene v operativnih ciljih predmeta, ali iz druge ustrezne literature po izboru učitelja.

7. razred

Učenec še zadovoljivo:

- igra v razširjenem tonskem obsegu navzgor in navzdol;

- igra v različnih artikulacijskih načinih in v hitrejših tempih;
- obvlada osnove dvojnega in trojnega jezika;
- fleksibilno igra (prepihava alikvote) navzgor in navzdol v hitrejšem tempu in različnih dinamikah;
- izvaja kompleksnejše ritmične vzorce;
- nadzira trajanje in kakovost tona (jakost, barva);
- ponovi po slušni zaznavi kompleksnejše ritmično-melodične vzorce;
- igra manj zahtevne skladbe *à vista*;
- igra manj zahtevne skladbe in etude iz literature, navedene v operativnih ciljih predmeta, ali iz druge ustrezne literature po izboru učitelja.

8. razred

Učenec še zadovoljivo:

- igra v razširjenem tonskem obsegu navzgor in navzdol;
- igra v različnih artikulacijskih načinih, različnih slogih in hitrih tempih;
- obvlada osnove dvojnega in trojnega jezika v lestvičnem gibanju;
- fleksibilno igra (prepihava alikvote) navzgor in navzdol v hitrejšem tempu in različnih dinamikah;
- nadzira trajanje in kakovost tona (jakost, barva);
- ponovi po slušni zaznavi kompleksnejše ritmično-melodične vzorce;
- igra zahtevnejše skladbe *à vista*;
- igra manj zahtevne skladbe in etude iz literature, navedene v operativnih ciljih predmeta, ali iz druge ustrezne literature po izboru učitelja.

6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Temeljna naloga, ki jo morajo učitelji izpolniti po tem učnem načrtu, je razvijanje ljubezni do glasbe in ustvarjalne potrebe po muziciranju. Izbira metode vodenja učnega procesa je v celoti v učiteljevih rokah, vendar priporočamo načine, ki izhajajo iz naravnih predispozicij otroka; gre za zamenjavo otrokovega naravnega inštrumenta (glasu) s pozavno. Posebno težo v učnem procesu naj dobi razvoj sluha, ki naj ne služi samo nadzoru, temveč tudi načrtovanju zvoka. Razvoj tehnike in teoretičnih znanj naj bo v skladu in soglasju z razvojem slušnih procesov, da ne pride do odtujitve glasbenega bistva in veščine. Pri izbiri vsakega naslednjega koraka v učenčevem repertoarju je treba upoštevati tri generalne principe težavnosti: tehnični (mehanični), vsebinski in princip kompleksnosti glasbene fakture. Vsako nalogo v učnem procesu je treba realizirati na visoki profesionalni ravni z upoštevanjem posebnosti vsakega učenca, njegovih intelektualnih potencialov, motivacije za samostojno delo, vendar z jasno postavljenimi nalogami. Vsako glasbeno delo je treba najprej natančno prebrati, pojasniti in z vseh vidikov analizirati. Kontinuiteta povečevanja težavnosti mora biti enakomerna.

Tako dosežena glasbena znanja morajo postati pomemben del splošne kulture vsakega učenca. Nadarjenim in bolj ambicioznim učencem je treba postaviti zdravo in čvrsto podlago za nadaljevanje šolanja.

Znanja, ki jih učenci usvojijo v posameznem razredu, je v nadaljevanju šolanja treba utrjevati in poglobljati. Učence je treba nenehno opozarjati in spodbujati k pravilni drži telesa in inštrumenta, saj je to eden najpomembnejših dejavnikov pouka z začetniki. Spodbujamo jih k razvijanju natančne igre, vztrajnosti, pridnosti, delavnosti, samostojnosti in koncentracije, v drugem in tretjem dvoletju tudi k razčlembi snovi, vadenju zahtevnejših delov, doseči pa je treba tudi daljše trajanje, večjo intenzivnost in točnost ter lastni nadzor pri vadenju.

Glasbene termine uporabljajmo že na začetku. Učiteljeva demonstracija igre ali demonstracija starejših učencev poveča muzikalno občutje in je hkrati velika motivacija. Vsak učenec naj čim več nastopa. Priporočljiva starost za začetek učenja pozavne je enajst let. V tem primeru učenec igra na tenorsko pozavno, ki mora imeti kvartni ventil za nadomestek šesti in sedmi legi.

Priporočljivi so tudi najmanjši modeli pozavne. Če se učenec začne učiti pozavno že pri devetih letih starosti, igra na altovsko pozavno. Glede na fizični razvoj bi po dveh letih ti učenci prešli na tenorsko pozavno. Z razvojem metodike in didaktičnih pripomočkov je danes omogočeno, da začnemo pouk z devetletnimi otroki na altovski (otroški) pozavni. Japonci so v ta namen izdelali otroško tenorsko pozavno. Ta inštrument omogoča, da se lahko otrok takoj začne učiti pozavno, in iz prakse vemo, da bo razvoj potekal nemoteno. Otroci imajo sedaj po učnem načrtu, ki je pred vami, možnost šestletnega izobraževanja na tem inštrumentu. S tem pridobijo več znanja kot prej in jim je omogočen nemoten prehod na srednjo šolo. Zgornja starostna meja za vpis 18 let naj ostane, saj omogoča tudi starejšim učencem (dijakom, študentom), da se vključijo v izobraževalni program Glasba in nato sodelujejo v krajevnih orkestrih ter tako dvigujejo raven splošne kulture Slovencev.

To zadnje pa je tudi glavni namen vseh glasbenih šol v Sloveniji in ne nazadnje tudi tega učnega načrta.

7 IZVEDBENI STANDARDI IN NORMATIVI

MATERIALNI POGOJI

Cilji vzgojno-izobraževalnega procesa pri učenju pozavne terjajo za svoje uresničevanje primerno veliko, zračno, akustično ter zvočno izolirano učilnico. Opremljena mora biti z dobro uglašnim klavirjem ali pianinom, metronomom, avtomatičnim uglaševalcem, ogledalom in sredstvi za reprodukcijo zvočnih posnetkov.

Za začetnike priporočamo manjša glasbila (altovska pozavna), primerna otrokovim fizičnim sposobnostim.

POGOJI ZA VPIS

Primerna starost in glasbene ter fizične dispozicije za igranje pozavne, ki jih kandidat dokaže na sprejemnem preizkusu.

PREVERJANJE IN OCENJEVANJE

Znanje preverjamo in ocenjujemo pri pouku, na internih in javnih nastopih ter ob koncu šolskega leta pri izpitih. Ocene oblikujemo v skladu s Pravilnikom o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v glasbenih šolah.